

Sygn. akt III AUa 1781/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek
Sędziowie:	SA Bożena Grubba SO del. Tomasz Koronowski (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2018 r. w Gdańsku

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 sierpnia 2017 r., sygn. akt V U 297/17

1. zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje J. K. prawo do emerytury od 1 lutego 2017 roku;
2. nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;
3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz J. K. kwotę 30,00 (trzydzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu opłaty sądowej.

SSA Bożena Grubba SSA Daria Stanek SSO del. Tomasz Koronowski

Sygn. akt III AUa 1781/17

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. K. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 30 marca 2017r., znak (...), domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podniósł, że mimo posiadanych świadectw organ rentowy, nie zaliczył mu okresów zatrudnienia.

Pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. – wniósł o oddalenie odwołania w całości podnosząc, iż ubezpieczony nie udowodnił wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 25 lat. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu od 17 grudnia 1990r. do 25 lutego 1991r. i od 1 marca 1991r. do 31 maja 1991r., ponieważ za te okresy nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne. Organ rentowy nie uwzględnił również okresu od 17 czerwca 1991r. do 1 stycznia 1991r., ponieważ brak jest pieczętki imiennej na świadectwie pracy. Z uwagi iż, ubezpieczony nie udokumentował co najmniej 25 lat ogólnego stażu pracy, zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił mu prawa do emerytury.

Wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2017r., sygn. akt V U 297/17, Sąd Okręgowy w Słupsku oddalił odwołanie. Sąd ten oparł się na następujących ustaleniach i wnioskach:

Ubezpieczony J. K., urodzony (...), złożył w dniu 10 lutego 2017r. wniosek o emeryturę. Wraz z wnioskiem przedłożył zaświadczenia i świadectwa pracy, którymi udokumentował niekwestionowany przez pozwanego organ rentowy staż ubezpieczeniowy wynoszący łącznie 24 lata 7 miesięcy i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 16 lat 6 miesięcy i 6 dni okresu pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony nie należy do OFE. Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury.

W okresie od 17 czerwca 1991r. do 1 października 1991r. ubezpieczony zatrudniony był stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w W. na stanowisku ślusarz-mechanik-spawacz. Ubezpieczony według stanu na dzień 1 stycznia 1999r. nie posiada 25 lat stażu ogólnego.

Zdaniem Sądu Okręgowego odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie było ustalenie uprawnień ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U z 2017r., poz. 1383 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 , poz. 43 ze zmianami; dalej: rozporządzenie lub rozporządzenie RM z lutego 1983r.).

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. W myśl ust. 2 art. 184 emerytura przysługuje ubezpieczonym, którzy nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, to 25 lat w przypadku mężczyzny (art. 27 pkt 2). Wiek emerytalny wynika z § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia RM z lutego 1983r., do którego odsyła art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej. Dla mężczyzny jest to 60 lat. Wymagany okres zatrudnienia w warunkach szczególnych przewidziany w przepisach dotychczasowych, o którym mowa w art. 184 ust. 1, to okres 15 lat, o czym stanowi § 4 ust. 3 powołanego rozporządzenia.

Zgodnie z § 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia,

lub w świadectwie pracy. Obowiązujące normy prawne w sposób jednoznaczny rozstrzygają, jakie środki dowodowe mogą stanowić podstawę do ustalenia konkretnych okoliczności w postępowaniu przed organem rentowym. W związku z tym organ rentowy, rozpoznając wniosek w sprawie prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach, może uwzględnić wyłącznie te okresy pracy w szczególnych warunkach, które zostały udowodnione za pomocą dokumentów. Dokumenty te są dla organu rentowego wiążące nie tylko w pozytywnym, ale i w negatywnym tego słowa znaczeniu. Oznacza to, że z jednej strony przedłożone zaświadczenie jest dowodem na fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach, a z drugiej strony brak prawidłowo wystawionego zaświadczenia uniemożliwia ustalenie tej okoliczności za pomocą innych środków dowodowych. Artykuły 472 i 473 kpc umożliwiają ustalenie tych okoliczności w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z ww. artykułami w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. Zaliczenie nie udokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że ubezpieczony ma ukończone 60 lat, ukończył je (...). Nie jest członkiem OFE. Posiada 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych, liczony na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. na dzień 1 stycznia 1999r. Zdaniem Sądu I instancji ubezpieczony nie wykazał natomiast 25 lat ogólnego stażu pracy liczonego na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, co było Istotą sporu.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wyjaśnił, organ rentowy słusznie nie wziął pod uwagę płaconych składek emerytalnych do KRUS w latach 1981-1987, ponieważ w tym okresie ubezpieczony, jak sam wskazał w odwołaniu, pracował w Zakładach (...) w B., gdzie była odprowadzana składka emerytalna do ZUS i została ona zaliczona przez ZUS. To, że ubezpieczony dodatkowo opłacał składki na KRUS w żaden sposób nie wydłuża okresu jego ubezpieczenia. Nie można dwukrotnie zaliczyć tego samego okresu ubezpieczenia. Zasadniczym warunkiem uwzględnienia okresów pracy rolniczej, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2, przy ustalaniu prawa do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy jest zastrzeżenie, że okresy te nie zostały zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Tym samym nie można ich uwzględnić podwójnie, tzn. zarówno przy ustalaniu prawa do świadczeń rolniczych, jak i świadczeń pracowniczych i pochodnych, o czym wyraźnie stanowi art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej i art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 1997r., II UR 2/97, OSNAPiUS 1997, nr 24, poz. 497). Pogląd wyrażony w tej sprawie Sąd I instancji uznał za utrwalony, gdyż znalazł potwierdzenie także w późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak choćby w wyroku z dnia 8 maja 2007r., II UK 164/06 (OSNPUSiSP 2008, nr 11-12, poz. 172), gdzie wyraźnie wskazano, że dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2009r., I UK 168/09, LEX nr 570124; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 21 grudnia 2009r., III AUa 970/09, OSAB 2010, nr 2). Ponadto Sąd Okręgowy podkreślił, że przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresy pracy rolniczej bierze się pod uwagę dopiero po uwzględnieniu wszystkich udokumentowanych okresów składkowych i nieskładkowych. Jeżeli więc z okresem pracy rolniczej zbiega się jakiś inny okres ubezpieczenia (składkowy lub nieskładkowy), to do nabycia prawa do emerytury zaliczyć należy okres składkowy lub nieskładkowy (zob. wyroki Sądu Najwyższego : z dnia 3 sierpnia 2000r., II UKN 665/99, OSNAPiUS 2002, nr 4, poz. 94; z dnia 15 grudnia 2000r., II UKN 147/00, OSNAPiUS 2002, nr 16, poz. 389; z dnia 19 grudnia 2001r., II UKN 698/00, OSNPUSiSP 2003, nr 19, poz. 473; z dnia 3 grudnia 2004r., II UK 59/04, OSNPUSiSP 2005, nr 13, poz. 195; z dnia 8 lutego 2005r., III AUa 763/04, Rejent 2005, nr 6). O niedopuszczalności rozszerzającej interpretacji dyspozycji art. 10 ust. 1 zmierzającej do zaliczania w każdym wypadku okresów pracy w gospodarstwie rolnym zamiast wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych w ramach innego ubezpieczenia niż rolnicze wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 marca 2006r., I UK 166/05 (LEX nr 375655).

Natomiast pozostałe okresy, których zaliczenia domagał się ubezpieczony, nie zostały przez niego należycie udowodnione.

Ubezpieczony twierdził, że ujawniał przy ubieganiu się o zatrudnienie w Zakładach (...) w B., że był zatrudniony w okresie od 17 grudnia 1990r. do 25 lutego 1991r. jako masarz w zakładzie wędliniarskim H. S., od 1 marca 1991r. do 31 maja 1991r. jako akwizytor u S. T. oraz od 17 czerwca 1991r. do 1 października 1991r. w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w W.. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że w aktach osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w Zakładzie (...) w B. brak jest wzmianki o spornych okresach zatrudnienia, a jedynie w kwestionariuszu osobowym ubezpieczony wskazuje, że w okresie od 17 czerwca 1991r. do 1 października 1991r. ubezpieczony zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w W.. Wprawdzie w życiorysie ubezpieczony wspominał, że w ostatnim roku pracował na umowę zlecenia, jednakże nie wskazuje, gdzie wykonywał tę pracę. Nadto z powyższego nie wynika, czy praca ta była oskładkowana przez pracodawcę.

W ocenie Sądu Okręgowego ze spornych okresów zatrudnienia możliwym było do zaliczenia ubezpieczonemu jedynie okresu zatrudnienia od 17 czerwca 1991r. do 1 października 1991r., tj. 3 miesiące i 14 dni w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w W.. Sąd Okręgowy uznał, że nawet doliczenie ubezpieczonemu do ogólnego stażu pracy tego właśnie okresu nie spowoduje, że ubezpieczony będzie legitymował się stażem 25 lat pracy. Po doliczeniu okresu bezspornego uznanego przez organ rentowy w wymiarze 24 lat 7 miesięcy i 13 dni omawianego okresu 3 miesiące i 14 dni w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w W., łączny okres ubezpieczenia ubezpieczonego wynosi 24 lata 10 miesięcy i 27 dni. Oznacza to, iż istotnie na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony nie legitymuje się wymaganym stażem ogólnym, a tym samym nie spełnia wszystkich przesłanek do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku w oparciu o art. 184 i art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Ubezpieczony był zobowiązany przez Sąd do przedłożenia wniosków dowodowych. Ubezpieczony nie wykonał powyższego zobowiązania, a przedłożone przez niego świadectwa pracy nie mogą stanowić jedyne dowodu na potwierdzenie zatrudnienia ubezpieczonego w spornych okresach. Zgodnie zaś z treścią art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 kc, jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005r., wydanie 6).

Sąd I instancji zważył, iż świadectwo pracy wydane przez pracodawcę nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 kpc, gdyż podmiot go wydający nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania w zakresie administracji państwowej, a tylko takie dokumenty stanowią dowód tego co zostało w nim urzędowo potwierdzone. Wydane przez pracodawcę świadectwo pracy w warunkach szczególnych jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 kpc, który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej, co podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 maja 2004r., sygn. akt III UK 31/2004 (OSNP 2005/1 poz.13).

Za trafny Sąd Okręgowy uznał pogląd Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, wyrażony w wyroku z dnia 28 października 2008r. w sprawie III AUa 560/08, LEX nr 468584, w którym stwierdzono, że w sprawie, w której przedmiotem jest prawo do świadczenia rentowo-emerytalnego lub wysokość tego świadczenia, wymaga się dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych oraz precyzyjnych – potwierdzających czy uprawdopodobniających w stopniu granicznym z pewnością nie tylko fakt zatrudnienia, ale i pozostałe okoliczności związane ze świadczeniem pracy. Prymat nadany dokumentacji pracowniczej prowadzi do gradacji mocy dowodowej polegającej na tym, iż dokumentacja ta stanowi podstawę weryfikacji pozostałych dowodów przedłożonych przez strony, zatem dokumentacja pracownicza jest elementem weryfikującym treść zeznań świadków. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 9 stycznia 1998r. II UKN 440/97, opublikowanym w OSNAPiUS 1998/22 poz. 667, Lex Polonica nr 332242, stwierdzono, że zaliczenie

nieudokumentowanych spornych okresów składkowych z przebiegu ubezpieczenia do stażu ubezpieczeniowego na podstawie zeznań świadków lub przesłuchania strony zainteresowanej jest dopuszczalne tylko w przypadkach niebudzących żadnych wątpliwości co do spójnego i precyzyjnego - rodzajowego oraz czasowego potwierdzenia się udowodnianych okoliczności.

W ocenie Sądu I instancji, nie budziło wątpliwości, że takie spójne i precyzyjne dowody nie zostały zaoferowane i przeprowadzone.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Ubezpieczony złożył apelację od opisanego wyroku, zaskarżając go – jak należy wywodzić z wniosku o uchylene wyroku – w całości. Skarżący twierdził, że wymagane dokumenty chciał złożyć na rozprawie, jednak nie mógł tego zrobić, gdyż ze względu na zalane w dniu rozprawy drogi, został skierowany na objazdy, stąd dotarł do Sądu już po rozprawie. Ubezpieczony wywodził przy tym, że oświadczenie świadka, potwierdzające jego zatrudnienie, otrzymał już po terminie wyznaczonym na złożenie dowodów. Skarżący wyjaśnił ponadto, że nie wskazał przy przyjęciu do Zakładów (...) w B. w kwestionariuszu osobowym okresu zatrudnienia od 17 grudnia 1990r. do 25 lutego 1991r., gdyż nie pracował tam jako spawacz, a (...) były zainteresowane tylko okresami zatrudnienia jako spawacz. Odnośnie tego okresu, tj. pracy u H. S., ubezpieczony dołączył do apelacji oświadczenie S. K. (współpracownika), potwierdzające zatrudnienie. Ponadto ubezpieczony przypomniał okoliczność podniesioną na pierwszym terminie rozprawy, że co do tego zatrudnienia toczył się spór przed Sądem Rejonowym w Świeciu, którego skutkiem było wydanie skarżącemu świadectwa pracy. Co do okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w W., uwzględnionego przez Sąd Okręgowy, skarżący dodatkowo złożył kserokopię książki spawacza.

Pozwany organ rentowy nie ustosunkował się do apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja musiała skutkować zmianą zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego, gdyż Sąd I instancji dopuścił się błędów w ustaleniach faktycznych, które skutkowały naruszeniem przepisów prawa materialnego.

Sąd I instancji poczynił w niniejszej sprawie w większości prawidłowe ustalenia faktyczne, które – poza uznaniem przez Sąd Okręgowy, że ubezpieczony nie wykazał okresów składkowych od 17 grudnia 1990r. do 25 lutego 1991r. i od 1 marca 1991r. do 31 maja 1991r. – Sąd Apelacyjny aprobuje i przyjmuje za własne. Nie budzi też wątpliwości przywołana przez Sąd Okręgowy podstawa materialnoprawna. Wobec tego zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w niniejszym uzasadnieniu (tak postanowienie SN z dnia 22 kwietnia 1997r., II UKN 61/97; wyrok SN z dnia 5 listopada 1998r., I PKN 339/98).

Wstępnie należy zaznaczyć, że przyczyny nieprzybycia skarżącego na termin rozprawę, na którym nastąpiło wyrokowanie przez Sąd Okręgowy, nie zostały w żaden sposób wykazane, ani nawet uprawdopodobnione, nie mogły więc zostać uznane za wpływające na rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego.

Właściwe rozważania trzeba rozpocząć od tego, że proces cywilny, w tym także proces w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, jest procesem kontrydiktoryjnym, co oznacza, iż obowiązek zgłoszenia twierdzeń i ciężar przeprowadzenia stosownego dowodu na poparcie swoich racji w postępowaniu sądowym obciąża co do zasady ubezpieczonego, zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 kc. Przy tym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia tych faktów (art. 232 kpc). To one bowiem są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Sąd orzeka na podstawie twierdzeń i dowodów dostarczonych przez strony.

Wprawdzie Sąd Okręgowy prawidłowo przywołał art. 6 kc, jednak przepis ten zastosował błędnie. Wynika to stąd, że ani w zaskarżonej decyzji, ani w toku procesu organ rentowy nie zakwestionował faktu świadczenia przez

ubezpieczonego pracy w okresach od 17 grudnia 1990r. do 25 lutego 1991r. i od 1 marca 1991r. do 31 maja 1991r. Pozwany ograniczył się do twierdzenia, że za okresy te nie zostały uiszczone składki na ubezpieczenie społeczne. Takie stanowisko pozwanego wydaje się zresztą zrozumiałe w świetle tego, że ubezpieczony dołączył do wniosku o emeryturę świadectwa pracy za oba te okresy. Tymczasem okoliczność samego tylko nieuiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne była obojętna dla możliwości uznania omawianych okresów spornych za okresy składkowe. Jak stanowi art. 6 ust. 2 pkt 1 lit a ustawy emerytalnej, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy, za które została opłaconą składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową. Rozważenia przez Sąd Okręgowy wymagało jednak to, czy użyte w przepisie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej określenie „okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne” w odniesieniu do pracowniczego ubezpieczenia społecznego oznacza, że warunkiem uznania za okres składkowy okresu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę jest opłacenie przez pracodawcę składek na ubezpieczenie społeczne pracownika. Należy zauważyć, że w obecnym stanie prawnym obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne zarówno w części obciążającej pracodawcę, jak i pracownika, spoczywa na pracodawcy - płatniku. Wykonywanie przez pracodawcę tego obowiązku jest niezależne od pracownika, zatem zaleganie pracodawcy ze składkami lub uchylanie się od ich opłacania powodowałoby brak środków na indywidualnym koncie pracownika, co miałyby wpływ na wysokość przyszłych świadczeń. W związku z tym został wprowadzony mechanizm chroniący pracownika przed skutkami niezależnego od niego zaniechania. W trybie określonym w art. 40 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017r. poz. 1778 z zmianami; dalej: ustawa systemowa) Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje na koncie ubezpieczonego uzupełnienia kwoty składek nieuregulowanych przez płatnika. Jeżeli tryb ten zostanie wyczerpany, okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, w którym pracownik otrzymuje wynagrodzenie, jest okresem ubezpieczenia, czyli okresem składkowym, niezależnie od tego, czy pracodawca opłacił składki na ubezpieczenie. Tak więc uzależnienie uznania okresu zatrudnienia wykonywanego w poprzednim stanie prawnym, czyli przed dniem 1 stycznia 1999r., za okres składkowy od opłacenia przez pracodawcę składek, kłóciłoby się z zasadą równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, sformułowaną w art. 2a ustawy systemowej, a będącą wyrazem art. 32 Konstytucji RP. Wprowadzałoby także różnicowanie pracowników pozostających w zatrudnieniu przed wejściem w życie ustawy systemowej przez nałożenie obowiązku wykazania faktu opłacenia składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne tylko na niektórych, a nie wszystkich pracowników. W konsekwencji należy stwierdzić, że dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy emerytalnej za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 1 tej ustawy nie jest wymagane wykazanie opłacenia przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2007r., sygn. akt II UK 185/06, a z najnowszego orzecznictwa przykładowo wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2016r. w sprawie II UK 194/15, z dnia 24 października 2017r. w sprawie I UK 432/16 i z dnia 1 marca 2018r. w sprawie III UK 35/17).

Mając na uwadze powyższe rozważania, należy przyjąć, że ubezpieczony, wbrew twierdzeniu organu rentowego i wywiodom Sądu I instancji, legitymuje się wszystkimi wymaganymi łącznie przesłankami przyznania wnioskowanego świadczenia, w tym sporną przesłanką 25 lat sumy okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających na dzień 1 stycznia 1999r. Wynika to stąd, że do okresów składkowych i nieskładkowych uznanych za wykazane przez organ rentowy, należało doliczyć wszystkie trzy okresy sporne – okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w W. od 17 czerwca 1991r. do 1 października 1991r. – z przyczyn szczegółowo omówionych przez Sąd Okręgowy i znajdujących dodatkowe potwierdzenie w książce spawacza (oryginał w pliku emerytalnym), zaś pozostałe dwa okresy sporne, a więc łącznie 5 miesięcy i 9 dni – w świetle nieistotności tego, że za okresy te nie zostały uiszczone składki na ubezpieczenie społeczne. Należy zaznaczyć, że z uwagi na to, iż w niniejszym procesie skarżący wykazał łącznie 8 m-cy i 24 dni okresów składkowych, a organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do ogólnego stażu pracy 6 m-cy i 15 dni okresów uzupełniających przy sumie uznanych na etapie wydawania decyzji okresów składkowych i nieskładkowych wynoszącej 24 lata i 28 dni (por. karta przebiegu zatrudnienia w pliku emerytalnym), łączny staż ogólny skarżącego na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi równe 25 lat, co wynika z art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej. Dodatkowo można wskazać,

że staż pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach to okres prac przy spawaniu (dział XIV „prace różne” poz. 12 wykazu A rozporządzenia RM z lutego 1983r.).

W konsekwencji Sąd Apelacyjny, na podstawie przepisów przywołanych wyżej oraz art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, art. 386 § 1 kpc i art. 477¹⁴ § 2 kpc, zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od początku miesiąca, w którym złożono wniosek (pkt I. wyroku).

Ponadto na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej Sąd stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, gdyż potwierdzenie spornych okresów zatrudnienia wymagało zebrania w toku procesu dowodów, którymi nie dysponował organ rentowy, w szczególności pozyskania akt osobowych koperta k.14 (pkt II. wyroku).

O kosztach instancji odwoławczej orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc, tj. w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zasądzona kwota 30 zł odpowiada uiszczonej przez ubezpieczonego opłacie od apelacji (pkt III. wyroku).

SSA Bożena Grubba SSA Daria Stanek SSO del. Tomasz Koronowski